

БОНДАР Л. О.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ІСПАНСЬКОГО МУЗИЧНО- ТАНЦЮВАЛЬНОГО СТИЛЮ ФЛАМЕНКО

Статтю присвячено вивченню динаміки розвитку і функціонування іспанської музики. Особливу увагу приділено розгляду музично-танцювального стилю фламенко.

Ключові слова: фламенко, фламенко байлаор, фламенко кантаор, фламенко токаор, компас, канте хондо, канте чіко.

Статья посвящена изучению динамики развития и функционирования испанской музыки. Особое внимание уделено рассмотрению музыкально-танцевального стиля фламенко.

Ключевые слова: фламенко, фламенко байлаор, фламенко кантаор, фламенко токаор, компас, канте хондо, канте чико.

This article is devoted to the study of the dynamics of development and operation of Spanish music. Special attention is directed to the music and dance style of flamenco.

Key words: flamenco, flamenco baile, flamenco cante, flamenco toque, compass, cante jondo, cante chico.

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю подальшого аналізу національного колориту, співвідношення розвитку музики, духовної культури і повсякденного життя іспанського народу. А також, дослідження специфіки впливу та відображення фольклору на менталітет і характер іспанців. Завдання дослідження полягає у розумінні культурного самоусвідомлення і самовираження через традиційні музично-танцювальні стилі.

Мета статті полягає у дослідженні особливостей іспанського фольклору, з'ясування ролі іспанського танцю і музики фламенко у світобаченні людей; виявлення зв'язку національної ідентифікації з музичним ритмом.

Бондар Л. О.

Об'єктом дослідження роботи є культурне життя іспанців, вплив традицій на формування характеру, і вираження національного способу світосприйняття.

Предметом дослідження є особливості та типи трансформації музики фламенко за останні десятиріччя.

Іспанія це дивовижна країна, яка відрізняється бурхливим життям своїх громадян, історичної долею, колоритним фольклором. І саме у такому яскравому руслі протікали десятиліття і навіть віки, що зробило величезний вплив на становлення життєвого устрою і народного характеру. З розвитком подій іспанці зберегли притаманні їм риси самобутності, але й водночас засвоїли чимало від інших народів. Особливий відбиток в історії іспанців, залишили араби, багатовікова війна посприяла цьому, та й самі прибульці залишили по собі пам'ять в чудових архітектурних спорудах, в іспанській мові і музиці. Таким чином виникали специфічні умови для розвитку іспанської музики і танцю нового часу. З'являються композитори, що одержали широке національне і закордонне визнання Мануель де Фалья, Ісаак Альбеніс, Енріке Гранадос та інші. Відродження іспанської музики і фольклору Іспанії отримало назву Ренасім'єнто. Воно охопило всі сфери мистецтва, і принесло багато видатних творів, які динамічно вплинули на його подальший розвиток та становлення [6].

Якщо розглядати андалуський фольклор то його можна умовно розподілити на два типи – фламенко і канте хондо, які уособлюють музику південної Іспанії, відому у всьому світі. Цей історично сформований іспанський музичний стиль фламенко представлений такими учасниками – байлаор (танцюрист), кантаор (співак), токаор (гітарист). Ритм у цих піснях, начеб то відображає мову цього народу, він має назву комп'ас. Мистецтво фламенко включає до себе низку жанрів, кожен з яких має специфічну структуру, характер та комп'ас. Фламенко представляє багатолітню культурну традицію, яка виникла завдяки унікальній взаємодії арабської, андалуської, сефардської та циганської культур, які співіснували в Андалузії до й після Реконкісти. Від того часу да сьогоднішніх днів цей танцювально-пісенний стиль розвивався та

змінювався. Але основними жанрами фламенко вважаються магаленя, гранадіна, ронден'я. Витоки іспанського танцювального стилю слід шукати ще в мавританській музичній культурі. Зіграло важливу роль у фламенко циганська музика і співи. Загалом основними, істинними носіями традиції танцю вважаються саме іспанські цигани. Які у XV столітті прибули на південне узбережжя країни, розселилися в провінції Андалузія. За роки життя, вони стали переймати і переосмислювати місцеві музичні традиції: мавританська, єврейська та іспанська, і з цієї суміші музичних традицій, переосмисленою спочатку циганами, а потім іспанцями, виникло фламенко.

Сам танець фламенко дуже емоційний та енергійний. Він передає емоційні реакції, переживання і нескромні фантазії, які виникають у танцюрист під час виконання танцю. За визнанням багатьох музикантів та хореографів, неймовірно сильний вплив на стиль має – емоційний, духовний і фізіологічний стан людини, який розвиває і удосконалює рухи фламенко. Хоакін Кортес – циганський посол в Євросоюзі, неймовірно емоційний чоловік і прекрасний танцюрист, каже: “Танець йде з мого серця”. Потрібно бути дуже пристрасною натурою, щоб мати здібність виражати себе і свої почуття в танці. Сексуальність фламенко не має простий характер, він складається з особливої музики і рухів, іспанське фламенко взагалі різоче відрізняється своїм колоритом від усіх інших танців світу [4]. Цей особливий стиль відрізняється не тільки складною ритмічною структурою на 12 рахунків у музиці, яку майже неможливо записати на нотному аркуші, а лише запам'ятати і передати з покоління у покоління музикантів, від здібного майстра до здібного учня-музиканта. Атмосферу навколо дивовижного танцю передає гітарна ритмічна музика. Ще декілька людей, які в долоні відбивають ритм протягом усього танцю, які називаються пальмера, підкреслюють головну особливість стилю – ритмічність. Згодом з музикою з'являються слова, спів і сам танець, і фламенко наповнюється сенсом [5:236]. Без канте (пісні), байле (танцю), токе (гри) і палма (плескання в долоні) фламенко не

існує. Кантаор співає про життя і любов, страждання і радість, печаль і свято:

(життя і любов)

vamoh a jincarno e roiya
que ya viene Dioh
a resibil-lo la poresita e mi mare
e mi corasón.

(печаль)

Sa'a vez que considero
que me tengo que morih
tiendo la capa en el suelo
y me jarto de dormih.

(страждання)

To'os le temen a la muerte
los ignoranteh y loh sabioh
pa mí sería una gran suerte
que me mataran tus labioh.

(свято і радість)

¡Rico, quítate el sombrero!
¡quítate el sombrero, rico!
que está pasando un obrero
jarto de hacer el borrico.

Музиканти, пальмера і кантаор створюють музичну магію, яку відображає танцюрист і пропускає через себе, спочатку відчуває і тільки потім танцює. Іспансько-циганський темперамент, гордість, ревності, любов, пристрасть і розчарування – це і є справжнє фламенко, в яке занурюється глядач з головою. Ще більш видовищним і цікавим цей стиль робить ефектні костюми танцюристів, зачіски і аксесуари, всі ці елементи виконані в яскравих кольорах і формах [2:142].

Яскраво виражений стиль фламенко – це лише один із напрямків іспанського фольклору. Поряд з ним існує такий

своєрідний вид, як канте хондо (буквально “глибокий спів”). Це великий, високий, драматичний спів, який протиставляється “малому/низькому співу”, канте чико (ісп. *cante chico*). Канте хондо – мелодичний стиль, який безпосередньо пов’язаний з особливою манерою виконання. Мелодія “глибокого співу” має менший півтон ніж загально прийнятий, тому також, не може бути записана в традиційній європейській музичній нотній постанові [12].

Питання полягає в тому, наскільки частотним є виконання фламенко, чи здатний цей стиль розширюватися чи змінюватися, чи він лише частково розвивається у окремих частинах країни, що характеризується певними суспільно-історичними процесами у той чи інший період часу. Для того, щоб дати відповіді на ці питання, необхідно проаналізувати результати дослідження. Наприклад, Андалусія протягом тривалого часу була м’яко кажучи “бурхливим казаном”, у якому “варилися” музичні стилі, принесені чи запозичені з віддалених куточків Середземномор’я іспанцями з Греції, Візантії, Карфагена й Римської імперії. Особливість канте хондо полягає в тому, що пісня ніколи не має повторів, скільки б її не виконували, не можливо вичерпати весь її духовний підтекст. Тому музика канте хондо — це давній звуковий ряд з інтервалами на чверть тону. Слова — трирядкові та чотирирядкові пісні. Своєрідне ядро фламенко – канте хондо, живе тільки в імпровізації.

Отже, можна зробити **висновок** про те, що андалуський фольклор можна умовно розподілити на два типи – фламенко і канте хондо. Це іспанські танцювально-музичні стилі, які формують специфіку дослідження національної атмосфери, вимагаючи глибокого вивчення саме фольклору в епоху Ренасім’єнто. **Подальшими перспективами** дослідження є вивчення закономірностей розвитку національного музичного, співочого і танцювального мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анди Э. М. Фламенко : тайны забытых легенд / Эль Монте Анди: Мусалаев, 2003.–183 с. 2. Гирин Ю. Н. Проблемы ибероамериканского искусства.

Бондар Л. О.

Сборник статей. Вып. 3 / Отв. ред. Юрий Николаевич Гирич. – М. : Государственный институт искусствознания, 2013. – 432 с. 3. *Кряжева И. О.* музыке Испании XVI века Очерки истории латиноамериканского искусства / Ирина Алексеевна Кряжева, Часть I : XVI-XV века. М., 1997.-С. 34. 4. *Каптерева Т. П.* Испания. История искусства / Татьяна Павловна Каптерева, М., 2003. – 495 с. 5. *Радочин К. В., Обручникова О. П.*, Фонетичні особливості пісень андалузського фламенко / Катерина Володимирівна Радочин, Олена Петрівна Обручникова // Проблемы семантики слова, предложения и текста : сб. науч. пр. / відп. ред. Ніна Миколаївна Корбозерова. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2013. – С. 233-240. 6. *Falla M. de.* Escritos sobre música y músicos / Manuel María de Falla. Madrid. 1988. 7. *Machado A. A.* Colección de cantes flamencos (Spanish Edition) / Antonio Machado Alvarez. Editorial Extramuros, 2007. – 238 с. 8. *Historia de la música española.* En 6 tomos. Madrid 1982-84.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

9. *La Revista Musical Sonograma* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sonograma.org/>. 10. *La Revista Musical Chilena* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.scielo.cl/>. 11. *La Revista Musical Play Ground Magazine* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.playgroundmag.net/>. 12. *Wikipedia* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://es.wikipedia.org/wiki/Flamenco#Cante_jondo.